

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні Вченої ради

УДУ імені Михайла Драгоманова

«30» березня 2023 р.

Протокол № 4

Проректор з наукової роботи

професор Григорій ТОРБІН

РОБОЧА ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни

ПЕДАГОГІКА ГЕТЕРОГЕННОСТІ ТА ІНКЛЮЗІЇ В ОСВІТІ

(назва дисципліни)

Освітньо-наукової програми доктор філософії PhD

(назва освітнього рівня)

галузі знань **01 Освіта/Педагогіка**

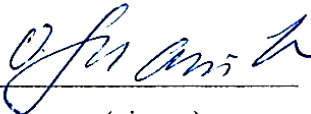
(шифр і назва галузі знань)

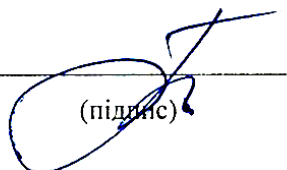
спеціальності **011 Освітні, педагогічні науки**

(код і назва спеціальності)

Розробник програми:

Матвієнко О.В. – доктор педагогічних наук, професор.

Гарант освітньо-наукової програми Матвієнко О.В.
(підпис)

Завідуюча відділом аспірантури Боднар К.А.
(підпис)

I. Опис дисципліни
Шифр дисципліни ВД.03.03

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань (шифр, назва)	Кількість кредитів – 3		Методи навчання: словесні – лекція, пояснення, бесіда; практичні – виконання практичних завдань, розробка схем, таблиць; самостійне вивчення теоретичного матеріалу, конспектування джерел та їх аналіз, розробка структурно-логічних схем, таблиць. Форми поточного контролю – усне опитування, виконання завдань, перевірка самостійної роботи. Модульний контроль – письмова модульна контрольна робота. Форма підсумкового контролю Залік
Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки (код, назва)	Загальна кількість годин – 90		
Освітній рівень (доктора філософії)	<i>Денна</i>	<i>Заочна (вечірня)</i>	
	Лекції:		
	20	20	
Нормативна/вибіркова	Семінарські (практичні) заняття:		
	20	20	
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом -III	Лабораторні заняття:		
	-	-	
Семестр V	Індивідуальна робота:		
	-	-	
Тижневе навантаження (год.) - аудиторне: 2 - самостійна робота 5	Самостійна робота:		
	50	50	
Мова навчання - українська	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС: 40/50		

Предмет вивчення навчальної дисципліни – соціально-психологічний тренінг, методи та техніки його організації та проведення, що дозволяє розвивати в аспірантів уміння розуміти відносини, установки, психологічні проблеми і внутрішні конфлікти інших людей на підставі аналізу групової взаємодії, а також більш глибоко розуміти власну позицію, установки, відносини, потреби і мотивації.

Міждисциплінарні зв'язки: «Філософія», «Загальна педагогіка та історія педагогіки», «Теорія і методика виховання», «Теорія освіти та навчання».

Мета: є ознайомлення аспірантів із основами та закономірностями нової галузі знань «Педагогіки Багатоманіття»: озброїти майбутніх «докторів філософії» знаннями в галузі педагогіки багатоманіття, а саме:

формування уявлень про гетерогенний аспект освіти: гетерогенність, критерії багатоманіття, типологія гетерогенних груп учнів, а також уміннями та навичками педагогічної взаємодії з гетерогенними групами учнів на основі використання сучасних освітніх концепцій, технологій, моделей навчання. Підготовка майбутніх «докторів філософії» до педагогічної взаємодії з гетерогенними групами учнів у Новій українській школі з урахуванням особливих освітніх потреб учнів.

Завданнями вивчення дисципліни є:

- формувати стійку мотивація у студентів до педагогічної взаємодії з гетерогенними групами учнів, а саме не сприймати гетерогенність як перешкоду, а усвідомлювати важливість адаптації та соціалізації учнів з особливими освітніми потребами в сучасному освітньому просторі;
- засвоїти систему ключових понять курсу «Педагогіки багатоманіття» як основа для педагогічної взаємодії з гетерогенними групами учнів, детально охарактеризувати психолого-педагогічні та соціальні особливості гетерогенних груп учнів;
- володіння методами та педагогічними технологіями педагогічної взаємодії з гетерогенними групами учнів,
- сприяти розвитку гуманістичних й інклюзивних цінностей та особистісних якостей майбутнього педагога: толерантності, полівимірності педагогічного мислення, стресостійкості, емоційної мобільності, професійної рефлексії; відкритості до діалогу та співробітництва, повазі до думки іншої людини, прийняття та розуміння індивідуальних відмінностей, збагачення свого педагогічного досвіду шляхом активного включення в реальне життя учнів з гетерогенних груп.

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	<p>ПРН 1_ Здатність до критичного мислення, розуміння широкого кола філософсько-світоглядних питань, використання набутого особистісно-професійного досвіду для вирішення наукових та фахових завдань; аналізу міждисциплінарних явищ та процесів; реалізації власного аксіологічного та наукового потенціалу.</p> <p>ПРН 4_ Здатність до використання зарубіжного досвіду при реалізації завдань власного дослідження, використання іншомовних інформаційних ресурсів, які знаходяться у відкритому доступі наукометричних баз, самостійної</p>	<p>ЗК 1_Світоглядна Здатність до розуміння широкого кола філософських питань, системних зв'язків між явищами і процесами; критичне мислення; використання набутого особистісно-професійного досвіду для вирішення наукових та фахових завдань; аналіз міждисциплінарних явищ та процесів; реалізація власного</p>

	<p>підготовка наукових публікацій до зарубіжних видань та участь у міжнародних наукових проектах.</p> <p>ПРН 11_ Здатність застосовувати методи математичної статистики для обробки і аналізу отриманих експериментальних даних та об'єктивної оцінки результатів дослідження.</p>	<p>аксіологічного та наукового потенціалу.</p> <p>ЗК 2_Методологічна Здатність до розуміння сучасної методології освіти; здатність до застосування методів наукового пізнання; проведення науково-дослідної діяльності; розробка та впровадження дослідницьких проектів, «start-up»; методологічно та технологічно грамотно здійснювати наукове дослідження, інтерпретувати його результати; ефективно висвітлювати, поширювати знання щодо наукових досліджень та інновацій</p> <p>ЗК 4_Інформаційна Здатність аналізувати інформацію з різних джерел, користуватися бібліотеками (традиційними і електронними); професійно володіти основними методами, способами і засобами набуття, зберігання, обробки інформації; створювати презентації та ефективно використовувати мультимедійні технології, програмне забезпечення для виконання науково-дослідницьких завдань; використання закордонного досвіду</p>
--	---	---

		<p>при реалізації завдань власного дослідження, використання інформаційних ресурсів, які знаходяться у відкритому доступі наукометричних баз Scopus Web of Science, самостійної підготовки наукових публікацій до іноземних видань та участь у міжнародних наукових проектах.</p> <p>ЗК 6_ Підприємницька Здатність визначати підприємницькі можливості власного дослідницького проекту, результатів наукового пошуку, участі у проектній діяльності, прогнозувати вплив власного дослідження на розвиток громади, регіону, країни.</p>
2.	<p>ПРН 21_ Вміти ефективно здійснювати педагогічну взаємодію з різними соціальними групами; забезпечувати ефективний прямий та зворотній зв'язок, контакт з батьками через організацію різних форм роботи; налагоджувати професійну комунікацію із загальноосвітніми навчальними закладами, забезпечуючи наступність і перспективність освіти.</p> <p>ПРН 15_ Розуміння особливостей становлення особистості у процесі виховання і самовиховання та здатність використовувати сучасні виховні системи та технології, реалізовувати ціннісно-смісловий підхід до виховання дітей і молоді</p>	<p>ФЗК 2_ Методична Здатність готувати, планувати, організовувати власну науково-педагогічну діяльність; розуміти гносеологічні основи освітньої діяльності; адекватно застосовувати наукові методи для виконання завдань власного дослідження; використовувати існуючі, модифікувати та створювати педагогічні методи, технології для виконання завдань дослідження, перевіряти їх ефективність;</p>

		<p>впроваджувати інформаційно-комунікаційні технології для реалізації наукового задуму дослідження</p> <p>ФЗК 3_Психологічна</p> <p>психологічна готовність до наукової діяльності, розвиток наукового мислення; здатність володіти знаннями про закономірності філогенезу та онтогенезу людини на різних вікових етапах, про розвиток психічних процесів людини; до емоційної саморегуляції, розвитку вольових якостей, самоорганізації та самоактуалізації; самоаналізу результатів наукової діяльності; виявлення креативних здібностей для самостійного вирішення дослідницьких завдань; дотримання етичних принципів роботи в системі «людина-людина»; виявлення емпатії, поваги до індивідуальних особливостей інших людей</p> <p>ФЗК 4_Діагностична</p> <p>Здатність проводити моніторинг власних наукових результатів; володіти діагностичним інструментарієм оцінки результатів експериментальної роботи; будувати індивідуальну</p>
--	--	---

		<p>траєкторію власного розвитку та кожного суб'єкта педагогічної діяльності; оцінювати наукову та практичну цінність завдань, які вирішуються у власному педагогічному дослідженні</p>
<p>3.</p>	<p>ПРН 27_ Вміти свідомо застосовувати у роботі наукові й практичні здобутки різних систем освіти; розбиратися у специфіці систем освіти різних країн світу, визначати вплив на сучасні освітні перетворення, робити висновки для практичного застосування у власній педагогічній діяльності шляхом використання на заняттях, в управлінській діяльності, іграх та інших видах роботи з дітьми різного віку.</p>	<p>ФСК 2_ Здатність до диференціації педагогічної діяльності відповідно до специфіки професійних категорій; застосування педагогічних технологій у неперервній педагогічній освіті; впровадження інноваційних процесів у професійну освіту; розробки науково-методичного супроводу професійної підготовки; здатність здійснювати прогностичні, планувально-організаційні функції в управлінні закладом освіти; визначати стратегічні лінії розвитку закладу освіти; передбачати можливі ризики зовнішнього і внутрішнього характеру та завчасно уникати їх негативного впливу.</p> <p>ФСК 6_ Здатність впроваджувати інноваційні технології в освітній процес педагогічних закладів вищої освіти; ефективно використовувати педагогічні знання,</p>

		уміння, оновлені методики, інтерактивні методи, ІКТ для розв'язання проблеми подолання антиінноваційних бар'єрів у професійній діяльності та вдосконалення якості вищої освіти.
--	--	---

III. Структура навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС 90 годин.

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)				
		Аудиторні	Лекції	Практичні	Семінарські	СРС
	Модуль 1 «Гетерогенний аспект освіти»		4	4		
1.	Змістовий модуль 1. Гетерогенність як психолого-педагогічна проблем. Педагогіка багатоманіття як галузь педагогічного знання		2	2		
2.	Змістовий модуль 2. Інклюзивна освіта як умова успішної організації навчання та виховання гетерогенних груп учнів		2	2		
	Модуль 2. Педагогічна взаємодія в «Новій українській школі»		16	16		
1.	Змістовий модуль 1. Педагогічної взаємодії як запорука успішного розвитку особистості в гетерогенному освітньому просторі		2	2		
2.	Змістовий модуль 2. Професійно-педагогічне мислення педагога в умовах «Нової української школи»		2	2		
3	Змістовий модуль 3. Вплив міжособистісних стосунків та становлення особистості в гетерогенному просторі		4	4		
4.	Змістовий модуль 4. Педагогічні технології педагогічної взаємодії з гетерогенними групами		4	4		

	учнів					
5.	Змістовий модуль 5. Цінності. Етичні та культурні норми взаємин. Модель та особистісні якості педагога в умовах «Нової української школи»		4	4		
Всього			20	20		

IV. Тематично-змістовий план модулів **Модуль 1 «Гетерогенний аспект освіти»**

Змістовий модуль 1. Гетерогенність як психолого-педагогічна проблем

1.1.1. Модернізація освіти та виклики сьогодення. Педагог у світі багатоманіття.

1.1.2. Феномен гетерогенності в умовах єдиного європейського освітнього простору.

1.1.3. Особливості та проблеми покоління Z в освітньому просторі сучасної України.

Змістовий модуль 1.2 Педагогіка багатоманіття як галузь педагогічного знання

1.2. Методологічні основи педагогіки багатоманіття. Критерії багатоманіття.

1.2. Принципи та закономірності педагогіки багатоманіття.

1.2. Поняття «Особливі освітні потреби» в гетерогенному освітньому просторі.

1.2. Типологія гетерогенних груп учнів в освітньому середовищі.

Змістовий модуль 2. Інклюзивна освіта як умова успішної організації навчання та виховання гетерогенних груп учнів

1.2.1. Нормативно-правова основа інклюзивної освіти. Інклюзія та інтеграція.

1.2.2. Цінності та принципи інклюзивної освіти. Переваги інклюзивної освіти.

1.3.3. Поняття «Інклюзивна культура».

1.3.4. Педагогічні аспекти соціальної нерівності в освітньому просторі.

Модуль 2. Педагогічна взаємодія в «Новій українській школі»

Змістовий модуль 1. Педагогічної взаємодії як запорука успішного розвитку особистості в гетерогенному освітньому просторі

2.1.1. Сутність поняття педагогічна взаємодія, її характеристика та різновиди.

2.1.2. Педагогічне спілкування та його роль у співпраці з гетерогенним групами учнів.

2.1.3. Педагогіка співробітництва з гетерогенними групами учнів у «Новій українській школі».

Змістовий модуль 2. Професійно-педагогічне мислення педагога в умовах «Нової української школи».

- 2.2.1. Сутність поняття «педагогічно-професійне мислення», його полівимірність.
- 2.2.2. «Дизайн мислення» педагога у роботі з гетерогенними групами учнів.

Змістовий модуль 3. Вплив міжособистісних стосунків та становлення особистості в гетерогенному просторі.

- 2.3.1. Сутність понять «міжособистісні взаємини» та «міжособистісна привабливість».
- 2.3.2. Конфлікт. Конфліктна ситуація. Психологічні проблеми взаємовідносин в гетерогенних групах.
- 2.3.3. Булінг в школі. Тролінг та флеймінг.

Змістовий модуль 4. Педагогічні технології педагогічної взаємодії з гетерогенними групами учнів

- 2.4.1. ПТ «Case-studymethod».
- 2.4.2. ПТ «Перевернутий клас» (“Flipped classroom”).
- 2.4.3. ПТ «Метод проектів».
- 2.4.4. ПТ «Портфоліо».
- 2.4.5. ПТ «Мережеві технології».

Змістовий модуль 5. Цінності. Етичні та культурні норми взаємин. Модель та особистісні якості педагога в умовах «Нової української школи»

- 2.5.1. Поняття «цінність», «культура», «корпоративна культура». Культурний плюралізм. Толерантність.
- 2.5.2. Модель та особистісні якості педагога нової генерації.

Тематика практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Феномен гетерогенності, його поняття. Аналіз поняття «Педагогіка багатоманіття». Історичне підґрунтя появи нової галузі педагогіки. Науки, що вивчають гетерогенність. Історичний аспект гетерогенності. Роль феномена гетерогенності у професійній діяльності педагога. Людська цінність та соціалізація особистості в умовах багатоманіття. Предмет дослідження педагогіки багатоманіття. Поняття «гетерогенна група» та «особливі освітні потреби». Принципи педагогіки багатоманіття. Діагностика гетерогенних груп учнів в освітньому середовищі.	2
2	Педагогіка співробітництва з гетерогенними групами учнів у «Новій українській школі». Принципи	2

	співробітництва. Стили спілкування педагога з гетерогенними групами учнів. Рекомендації педагогам у співпраці з гетерогенними групами учнів.	
3	Психологічні проблеми взаємовідносин в гетерогенних групах. Педагогічне мислення педагога в умовах НУШ. Поняття конфлікт. Конфліктна ситуація. Педагог та конфлікт. Учні та конфлікт. Бар'єри спілкування. Поняття булінг та тролінг. Вирішення педагогічних задач та конфліктних ситуацій.	2
4	Толерантність у взаємодії з гетерогенними групами учнів Особистісні якості педагога нової формації: емпатія, толерантність, педагогічний такт, педагогічний оптимізм, полівимірне мислення, рефлексія, високий рівень самоконтролю, стресостійкість, емоційна мобільність та інше.	2
	Всього	10

Тематика семінарських занять

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Різноманітні підходи до вивчення проблеми гетерогенності у світі. Відмінність гетерогенності та нерівності. Особливості гетерогенного середовища. Гетерогенна людина, суспільство, сім'я, нація, народ, країна, група, клас, організація та інше. Гетерогенність як психологічна та педагогічна проблема. Сучасні покоління «Z» та «Google».	2
2	Психолого-педагогічна характеристика гетерогенних груп. Специфіка критеріїв багатоманіття: етнічна приналежність; релігійна приналежність; стан здоров'я, психофізичні особливості; соціальний статус учня і його сім'ї; інтелектуальний і творчий потенціал; соціально-емоційні характеристики переселенців, діти-мігранти, діти-біженці; діти з інвалідністю; діти з особливостями психо-фізичного розвитку; діти з різним статусом соціального неблагополуччя (маргінальним статусом, девіантною поведінкою та ін.); субкультурні установки.	2
3	Інклюзивна освіта в Україні. Досвід організації інклюзивної освіти в Італії, Великобританії, Фінляндії, Вірменії, Швеції, Білорусії, США та інших країнах	2
4	ІТ педагогічної взаємодії з гетерогенними групами учнів. Специфіка «Case-study method» у педагогічній	4

	<p>взаємодії з гетерогенними групами учнів. Переваги та недоліки.</p> <p>«Перевернутий клас» (“Flipped classroom”). Підготовка виховних заходів із гетерогенними групами за даною технологією.</p> <p>ПТ «Метод проектів». Специфіка використання методу проектів у гетерогенних групах. Мініпроекти.</p> <p>ПТ «Портфоліо». Контроль та оцінка освітніх результатів. Сутність технології «портфоліо учня». Портфоліо учня як засіб діагностики особливих освітніх потреб. Види портфоліо (портфоліо навчальних досягнень, портфоліо особистісних досягнень, портфоліо рефлексії, проблемно-орієнтоване портфоліо та інші).</p> <p>ПТ «Мережеві технології». Види мережевих технологій, які активно використовуються педагогом задля результативної взаємодії з класом. Переваги технології у роботі з гетерогенними групами учнів.</p>	
	Всього	10

Завдання для самостійної роботи студентів

№ п/п	Теми	Вид роботи	год
1.	<p>Змістовий модуль 1. Гетерогенність як психолого-педагогічна проблем</p>	<p>Опитування (усно та письмово)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Порівняйте за змістом поняття багатоманіття та різноманіття. Чи відчувається відмінність у цих термінах? 2. Чому людину слід вважати найвищою цінністю та метою суспільного розвитку? 3. Чи розумієте ви, що таке гетерогенність? 4. Чи є людина гетерогенною? Доведіть своє твердження. 5. Що таке гетерогенне середовище? Які фактори впливають на динаміку гетерогенності? 6. Назвіть відомих педагогів та психологів, які розглядали окремі аспекти гетерогенності у своїх дослідженнях. 7. Чи вважаєте ви, що гетерогенність це перепона у професійній діяльності педагогів? 8. Напишіть, як ви розумієте гетерогенність в учнівській аудиторії. 9. Визначте причини труднощів педагогів початкової школи у співпраці з учнями в Новій українській школі. 	

		<p>10. Розкрийте зміст реформи Нової української школи.</p> <p>11. У чому полягає роль гетерогенності у професійній діяльності вчителя початкової школи?</p> <p>12. Скласти словник термінів до модуля</p>	
2.	<p><i>Змістовий модуль 2.</i></p> <p><i>Педагогіка багатоманіття як галузь педагогічного знання</i></p>	<p>Опитування (письмово)</p> <p>1. На вашу думку, яка основна мета Нової української школи?</p> <p>2. Яка основна мета Педагогіки Багатоманіття?</p> <p>3. Що вивчає Педагогіка Багатоманіття?</p> <p>4. Назвіть принципи та закономірності Педагогіки Багатоманіття.</p> <p>Анкета</p> <p>3 якими аспектами багатоманіття стикається педагог в учнівській аудиторії?</p> <p>6. Як ви гадаєте, що сьогодні насамперед повинна дати дітям Нова українська школа?</p> <p>7. Оберіть все, що вважаєте за потрібне:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Загальні знання з предметів. • Загальнокультурний кругозір. • Допомога у виявленні та розвитку здібностей. • Розвиток комунікативних навичок. • Здібність користуватися знаннями для вирішення життєвих завдань. • Уміння вчитися самостійно. • Допомога у визначенні інтересів, у виборі професії. • Бути вихованим та толерантним (правила поведінки). • Підготовка до реального життя за загально прийнятими нормами моралі і моральності. • Уміння співпрацювати в команді. • Критично мислити. • Збереження та зміцнення здоров'я. • Розуміння відмінностей між усіма учасниками освітнього процесу. • Інше (що саме?). <p>8. Як ви гадаєте, від чого відбуваються труднощі у спілкуванні з людьми?</p> <p>9. На вашу думку, що відрізняє учнів один від одного?</p> <p>10. Чи можете ви дати відповідь на питання: «Що таке гетерогенна група».</p>	

		<p>Чим відрізняється однорідна група дітей від різнорідної?</p> <p>11. Що таке особливі освітні потреби та індивідуальні особливості?</p> <p>12. Якщо проаналізувати думку «У одних, – пише Я. Коменський, – здатності гострі, у інших – тупі, у одних – гнучкі й податливі, у інших – тверді й вперті, одні прагнуть до знань заради знання, інші захоплюються механічною роботою», роз’ясніть, як ви її розумієте.</p> <p>2. Напишіть міні-твір «Педагог у світі багатоманіття».</p> <p>3. Напишіть листа до школи, в якій ви навчалися.</p> <p>4. Заповніть таблицю «Гетерогенні групи учнів в освітньому середовищі: психолого-педагогічні та соціальні характеристики».</p> <p>Для складання характеристик використовуйте як матеріал параграфа, так і джерела з рекомендованої літератури.</p> <p>Скласти словник термінів до модуля</p>	
3.	<p>Змістовий модуль 3. Інклюзивна освіта як умова успішної організації навчання та виховання гетерогенних груп учнів</p>	<p>Зазначте відмінності між термінами: «аномальні діти» або «важкі діти» та «діти з особливими освітніми потребами».</p> <p>Завдання 1. Запропонуйте діагностичний матеріал для дослідження різноманіття освітнього середовища.</p> <p>Завдання 2. З огляду на закономірності та принципи педагогіки багатоманіття уявіть модель інклюзивного освітнього простору. Проілюструйте: усно, письмово чи наочно.</p> <p>Завдання 3. Проілюструйте інклюзивні цінності, що визначають педагогічну діяльність в умовах полікультурного освітнього просторів. (Матеріал: папір, кольорові олівці, фарби та ін.).</p> <p>Теми для доповідей та рефератів</p> <ul style="list-style-type: none"> • Історичне підґрунтя інклюзивної освіти. • Термінологія та її значення у сучасній педагогіці. Медична модель порушень розвитку. <p>«Інклюзивна культура»</p> <p>Скласти словник термінів до модуля</p>	
4.		<p>Дайте відповідь на питання (усно чи письмово)</p>	

		<ol style="list-style-type: none"> 1. Як би ви визначили поняття «інклюзія»? 2. Охарактеризуйте ставлення до інклюзії сьогодні. 3. Як би ви зобразили на папері поняття: «ексклюзія», «сегрегація», «інтеграція» та «інклюзія»? 4. Як ви можете пояснити, що таке інклюзивна освіта? 5. У чому ви вбачаєте переваги та недоліки інклюзивної освіти? 6. Що таке інклюзивне навчання та виховання? 7. На вашу думку, яка модель освіти є успішною у роботі з гетерогенними групами учнів? Обґрунтуйте свою відповідь. 8. Що таке інклюзивні цінності? 9. Які відчуття у вас викликають учні з вадами психофізичного розвитку? 10. Що таке інвалідність? 11. Люди з інвалідністю: як ми реагуємо на них? 12. Чи виникає у вас відчуття незручності під час спілкування з дитиною або людиною, яка суттєво відрізняється від вас умовами свого життя чи особистими якостями? 13. На вашу думку, що таке «обдарованість» та «обдарована дитина»? 14. Що таке «агресія» та «агресивна дитина»? 15. Що таке «гіперактивність» та «гіперактивна дитина»? 16. Що таке «ліворукість» та «ліворукі діти»? 17. Що таке дискримінація? Чи зустрічали ви прояви дискримінації в своєму оточенні? 18. У чому різниця «медичної та соціальної дискримінації»? 19. Уявіть, що працюєте з особою, яка негативно ставиться до певної гетерогенної групи учнів. Щоб ви могли зробити для зміни цього негативного ставлення? 20. Есе: «Кожна особистість – неповторною!» або «Інвалідність – не вирок». 21. Захист ідей про можливі шляхи зміни	
--	--	---	--

		<p>ставлення різних категорій населення (педагоги, батьки дітей-інвалідів, жителі міста) до дітей-інвалідів в суспільстві.</p> <p>22. Захист есе «Особлива дитина в освітньому просторі: погляд педагога» / «Особливості роботи педагога з дітьми з гетерогенних груп».</p> <p>Скласти словник термінів до модуля</p>	
5.	<p><i>Змістовий модуль 1.</i> <i>Педагогічної взаємодії як запорука успішного розвитку особистості в гетерогенному освітньому просторі</i></p>	<p>1. Порівняйте за змістом поняття «співпраця» та «партнерство».</p> <p>2. Назвіть прийоми, які допоможуть учителю педагогічно взаємодіяти з класом.</p> <p>3. У чому полягає роль педагога у співпраці з гетерогенними групами учнів?</p> <p>4. У чому полягає сутність педагогічної взаємодії?</p> <p>5. Чи погоджуєтесь ви з думкою Генрі Форда «Якщо всі рухаються вперед разом, успіх не змусить на себе чекати»?</p> <p>6. Співпраця з гетерогенними групами учнів. Як ви розумієте терміном «голос учнів»?</p> <p>7. Що в себе включає співпраця з учнями в організації навчально-виховного процесу?</p> <p>8. Співпраця з учнями у проведенні досліджень. Зазначте актуальність такої співпраці.</p> <p>9. Які форми співпраці з учнями ви знаєте? Кооперативне навчання, групова дискусія, мозковий штурм.</p> <p>10. Чим відрізняється характер співпраці з різними групами учасників освітнього процесу (наприклад, співпраця з учителем та співпраця між учнями)?</p> <p>11. Алгоритм співпраці та спілкування педагога з гетерогенними групами учнів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Обдарованими дітьми; - Дітьми з вадами психо-фізичного розвитку; - Гіперактивними дітьми; - Агресивними дітьми та іншими; - Дітьми з інвалідністю та іншими гетерогенними групами. <p>12. У чому полягає специфіка педагогічного спілкування та його роль у професійному становленні вчителя?</p> <p>13. Як ви розумієте поняття партнерство? Що таке партнерські стосунки вчителя та</p>	

		учнів? Скласти словник термінів до модуля	
6.	Змістовий модуль 2. Професійно-педагогічне мислення педагога в умовах «Нової української школи»	<ul style="list-style-type: none"> - Назвіть етапи критичного мислення, технології та методи розвитку критичного мислення. Наведіть приклад - Що таке рефлексія? Рефлексивне мислення, його особливості, характеристики та принципи. - Назвіть технології та методи розвитку рефлексивного мислення. Наведіть приклад. - Назвіть технології та методи розвитку системного мислення. Наведіть приклад. - Що таке прогностичність? Прогностичне мислення, його особливості. Назвіть технології та методи розвитку прогностичного мислення. Наведіть приклад. - Що таке творче мислення, його особливості, характеристики та принципи. - Що таке «дизайн-мислення»? Назвіть його етапи. Скласти словник термінів до модуля	
7.		<p>Концептуальна таблиця: використовується для порівняння трьох чи більше аспектів / питань (по горизонталі розташовується те, що потрібно порівняти, по вертикалі – різні риси та якості, за якими відбувається порівняння).</p> <p style="text-align: center;">Характеристики</p> <p>Діти з вадами психофізичного розвитку Діти з інвалідністю Діти обдаровані</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інтелектуальні здібності 2. Стан здоров'я 3. Освітні потреби та інше 	
8		Проаналізуйте педагогічну ситуацію за допомогою методу дизайну мислення. Проект «Мислення педагога Нової української школи»	
9		Есе	
		Завдання полягає у написанні аргументованого есе на розглянуту тему, або певну ключову тезу / думку / аспект теми. Наприклад «Інвалідність – це не вирок!»	
10	Змістовий модуль 3. Вплив міжособистісних стосунків та становлення	Дати відповідь на питання (письмово) 1. На вашу думку, що таке конфлікт та конфліктна ситуація?	

	<p><i>особистості в гетерогенному просторі</i></p>	<p>2. Чи є позитивні сторони в конфліктних ситуаціях? Якщо є, то які?</p> <p>3. Про що свідчить загострення стосунків між учасниками навчально-виховного процесу?</p> <p>4. Як ви гадаєте, чи може підвищується конфліктність в гетерогенних групах? Якщо так, обґрунтуйте чому.</p> <p>5. Булінг в школі: що це таке та як з ним боротися.</p> <p>6. Що таке тролінг і флеймінг?</p> <p>7. Проаналізуйте свої відносини з іншими людьми та дайте відповідь:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Чи є у вас напруженість у спілкуванні з оточуючими? - Яке ставлення у вас викликають люди, які мають інші погляди на життя та вподобання? Чи осуджуєте ви їх? Обґрунтуйте відповідь. - Чи дратують вас діти, які не слухаються? - Опишіть свою реакцію на напруження з оточуючими або намалюйте. <p>8. Що таке «емоційна мобільність педагога»? Як ви це розумієте?</p> <p>9. Що таке суперечка, полеміка та дискусія?</p> <p>10. Які причини для суперечок найчастіше можна очікувати в гетерогенних групах?</p> <p>11. Що таке конфлікт інтересів, та шляхи вирішення в гетерогенних групах?</p> <p>12. Що таке компроміс?</p> <p>13. Охарактеризуйте стиль спілкування педагога в конфліктних ситуаціях з гетерогенними групами учнів.</p> <p>14. Як ви розумієте поняття «стресостійкість педагога» та «емоційна мобільність»?</p> <p>Скласти словник термінів до модуля</p>	
11.	<p>Змістовий модуль 4. <i>Педагогічні технології педагогічної взаємодії з гетерогенними групами учнів</i></p>	<p>1. Як би ви визначили поняття «технологія»?</p> <p>2. Як ви розумієте технологію «Case-study method»? Наведіть приклад використання технології у співпраці з гетерогенними групами учнів.</p> <p>3. ПТ «Перевернутий клас» (“Flipped classroom”). Як би ви використали цю технологію у роботі з гетерогенними</p>	

		<p>групами учнів?</p> <p>4. ПТ «Метод проектів» Придумайте тему проекту, які б ви могли впровадити у роботі з гетерогенними групами учнів. Наприклад: «Сонечко любить всіх», «Всі країни красиві», «Мир для всіх» та інші.</p> <p>5. ПТ «Портфоліо». Назвіть розділи, з яких би складалося портфоліо всіх учнів класу, враховуючи індивідуальні особливості гетерогенних груп учнів.</p> <p>6. ПТ «Мережеві технології». Чи вбачаєте ви корисним використання мережевих технологій педагогом у взаємодії з гетерогенними групами учнів? Які позитивні сторони цієї технології?</p> <p>Скласти словник термінів до модуля</p>	
12	<p><i>Змістовий модуль 5. Цінності. Етичні та культурні норми взаємин. Модель та особистісні якості педагога в умовах «Нової української школи»</i></p>	<p>1. Реферати: «Особистісні якості педагога Нової української школи», «Толерантність в освіті», «Корпоративна культура: шляхи формування корпоративної культури в освітньому просторі»</p> <p>2. Чому на вашу думку виникають конфлікти між людьми?</p> <p>3. Підготуйте інформаційне повідомлення на тему «Цінності та культура»</p> <p>4. Які педагогічні цінності необхідно мати педагогові НУШ?</p> <p>5. Яка роль педагога у вирішенні шкільних конфліктів у гетерогенному освітньому середовищі?</p> <p>6. Мій внесок у саморозвиток та самовдосконалення своєї професійної майстерності. Педагог – це «диригент» в аудиторії з учнями.</p> <p>7. Зробіть проект «Імідж педагога Нової української школи».</p> <p>8. Яка модель педагога Нової української школи? (зобразьте схематично)</p> <p>Скласти словник термінів до модуля</p>	
			60

Індивідуальне науково-дослідне завдання (Проекти)

Модуль 1. Гетерогенний аспект освіти

1. «Педагог в світі багатоманіття»
2. «Мое покликання – бути педагогом»
3. «Людина – це єднання трьох початків»
4. «Квітка гетерогенності»
5. «Покоління Z»
6. «Ми всі унікальні, неповторні та самобутні»
7. «Краса є в кожному»
8. «Інвалідність – не вирок»
9. «Всі ми родом з дитинства»
10. «Існує одна релігія-бути людиною»
11. «Кожна нація – неповторно багатогранною»
12. «Поведінка – це прапор чи сигнал»
13. «Соціальна рівність та нерівність»
14. «Всі від народження є обдарованими»
15. «Обдаровані всі діти»
16. «Багатогранність обдарованості»
17. «Талант та геніальність»
18. «Гіперактивність – це напруга»
19. «Людина – це суперечлива гармонія»
20. «Світ навколо мене»
21. «Людське життя – найвища цінність»
22. «Можливості є в кожного»
23. «Не порівнюйте себе ні з ким – ви є ви»
24. «Школа, клас, сім'я, родина»
25. «Інклюзія- нова форма філософії»
26. «Ексклюзія, сегрегація, інтеграція, інклюзія»
27. «Культурне багатоманіття та культурна свобода».
28. «Педагогічні аспекти соціальної нерівності та інвалідності в дитячому середовищі».
29. «Інклюзивна освіта як нова філософія освіти».
30. «Обдарованість та елітна освіта в педагогічних та соціальних аспектах».
31. «Соціальна нерівність як фактор конфліктності в освітньому просторі».
32. «Психологія гетерогенних груп».
33. «Особливі освітні потреби гетерогенних груп учнів»
34. «Стоп дискримінації»

Модуль 2. Педагогічна взаємодія в «Новій українській школі»

35. «Чи вміємо ми спілкуватися та розуміти один одного?»
36. «Слухати-чути-розуміти-не осуджувати-приймати кожного»
37. «Емпатія та рефлексія в професії педагога НУШ»
38. «Співпраця – це основа гармонійних стосунків»
39. «Правила співпраці»
40. «Співпраця до душі»

41. «Ми партнери»
  42. «Голос учнів»
  43. «Мислення педагога НУШ»
  44. «Чи позитивне Ваше мислення»
  45. «Чи вбачаєте ви, що правильне мислення запобігає професійному вигоранню педагога»
  46. «Конфліктність та агресія»
  47. «Конфлікт та розвиток»
  48. «Дискусія та суперечка»
  49. «Бути толерантним педагогом»
  50. «Квітка толерантності в гетерогенному освітньому просторі»
  51. «Вирішення спорів та профілактика конфліктності в гетерогенних групах».
  52. «Теоретичні аспекти безбар'єрного та відкритого навчання»/
  53. «Чи замінять вчителя інформаційні технології»
  54. «Корпоративна культура школи»
  55. «Культурне багатоманіття та культурна свобода».
  56. «Інклюзивна культура»
  57. «Бути феселітатором»
  58. «Освітній менеджер»
  59. «Школа майбутнього»
  60. «Навички 21 століття»
  61. «Я педагог нового покоління»
  62. «Якості педагога НУШ»
- Результатом усвідомленого засвоєння студентом навчальної дисципліни – успішний захист проекту(ІНДЗ)*

Форми організації навчального процесу:

- Лекції (інтерактивні, лекції-дискусії, проблемні лекції)
- Практичні заняття.
- Семінарські заняття
- Самостійна робота
- Індивідуальні науково-дослідні завдання (проекти)

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Мультимедійний проектор – демонстрація презентацій.
2. Комп'ютери з доступом до Інтернету.

Методи: словесні, наочні, практичні, інтерактивні

(пояснення, інструктаж, розповідь, бесіда, лекція, брейнстормінг, робота у групах, групові дискусії, аналіз кейсів – Case study method, сесія «питання-відповідь», рольові ігри, карусель, педагогічне Ессе, проблемні питання, проблемні завдання, порівняння, аналіз, оцінка, групова дискусія,

круглий стіл, дебати, захист рефератів та проектів, «Ромашка Блума», «6 Капелюхів Боно» та інші.

V. Контроль якості знань студентів

5.1. Форми і методи поточного контролю

Контроль успішності студентів здійснюється **письмово** за допомогою тестів, контрольних та модульних робіт, вправ, анкет, вправ на відповідність, розв'язання проблемних ситуацій та задач.

Усний контроль здійснюється за допомогою опитування, бесіди, співбесіди, круглого столу, конференції, ділових ігор, дебатів, диспутів, захисту проектів та мозкового штурму.

5.2. Форми і методи підсумкового контролю:

Іспит в другому семестрі

Написання екзаменаційної роботи (тест) та аналіз педагогічної ситуації чи задачі за допомогою методу дизайну мислення.

5.3. Критерії оцінювання знань студентів

- *Політика щодо дедлайнів та перескладання.* Роботи, які здано з порушенням термінів без поважних причин, буде оцінено на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модуля відбувається за наявності поважних причин.
- *Політика щодо академічної доброчесності.* Письмові роботи викладач перевіряє на наявність плагіату і допускає до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час модульних робіт та екзаменів заборонено (у т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволено використовувати лише під час онлайн-тестування (наприклад, у програмі MOODLE).
- *Політика щодо відвідування.* Відвідування занять є обов'язковим компонентом освітнього процесу. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, участь в представленні соціального проекту) навчання може відбуватися в онлайн-формі за погодженням із керівником курсу.

Критерії оцінювання на практичних заняттях:

За роботу на занятті здобувач вищої освіти може отримати бали залежно від теми заняття згідно із запланованим розподілом балів.

90-100% балів: здобувач вищої освіти демонструє ґрунтовні знання матеріалу в повному обсязі, вміє вільно висловлює думку з проблемних питань, виявляє креативність у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.

75-89% балів: здобувач вищої освіти демонструє повні, систематичні знання, вміє вільно висловлює думку з проблемних питань, самостійно

аналізує явища, факти, однак при викладі матеріалу студент допускає несуттєві помилки.

50-78% балів: здобувач вищої освіти демонструє знання основного матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхневу обізнаність із проблемних питань семінару, допускає суттєві помилки при викладі матеріалу, але спроможний усунути їх із допомогою викладача.

30-49% бали: здобувач вищої освіти демонструє фрагментарні знання матеріалу, що складає менше 50% необхідного обсягу, не знає основної термінології, не вміє логічно висловлюватися.

20-29% балів: здобувач вищої освіти демонструє фрагментарні знання, які є частково правильними; відповідь містить грубі помилки в аналізі явищ, фактів, використанні термінології, відзначається порушенням логіки викладу, неаргументованим висвітленням проблеми.

0 балів: здобувач вищої освіти не володіє знаннями із теми заняття, відповідь неправильна або відсутня взагалі.

Порядок переведення рейтингових показників в європейські оцінки ECTS:

Національна шкала	“5” відмінно	“4” добре		“3” задовільно		“2” незадовільно	“2” незадовільно
Шкала Університету	90-100	80- 89	70- 79	65- 69	60- 64	35-59	0-34
Шкала ECTS	A	B	C	D	E	FX	X
						з можливістю повторного складання	з обов’язковим повторним курсом